

Trwałość i zmiana – Konstytucja Stanów Zjednoczonych

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Ryszard Piotrowski, Ewa Siedlecka, *W imię suwerenności „narodu”, rasy, klasy popełniano w historii niewyobrażalne zbrodnie*, 6.09.2016 r., dostępny w internecie: wyborcza.pl [dostęp 29.06.2020 r.].
- Źródło: Kuba Gąsiorowski, *Konstytucja USA: czego Ameryka może nauczyć innych*, 13.08.2017 r., dostępny w internecie: rp.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

- Źródło: *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, tłum. Andrzej Pułło, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

The background of the top section is a photograph of the Statue of Liberty in New York City. The statue is shown from the waist up, holding a torch in her right hand and a tablet in her left. The sky is a clear, light blue. A dark grey horizontal bar is overlaid on the image, containing the title text.

Trwałość i zmiana – Konstytucja Stanów Zjednoczonych

Statua Wolności

Źródło: Guilherme Bustamante, domena publiczna.

” Ewa Siedlecka, Ryszard Piotrowski

***W imię suwerenności „narodu”, rasy, klasy
popelniano w historii niewyobrażalne zbrodnie***

Konstytucja rzeczywiście jest nierozzerwalnie związana z narodem i jego suwerennością.

Źródło: Ryszard Piotrowski, Ewa Siedlecka, *W imię suwerenności „narodu”, rasy, klasy popelniano w historii niewyobrażalne zbrodnie*, 6.09.2016 r., dostępny w internecie: wyborcza.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Ponad 200 lat temu uchwalono Konstytucję Stanów Zjednoczonych. Uwzględniała ona specyfikę tworzącego się nowego państwa na kontynencie amerykańskim. Choć uchwalona tak dawno, nadal obowiązuje, a jej przepisy mają wpływ na życie ponad 328 milionów obywateli USA.

Twoje cele

- Przeanalizujesz genezę Konstytucji Stanów Zjednoczonych.
- Przedstawisz postanowienia tej konstytucji.
- Ocenisz znaczenie Konstytucji Stanów Zjednoczonych dla rozwoju demokracji na świecie.
- Scharakteryzujesz zasady ustrojowe zapisane w Konstytucji Stanów Zjednoczonych.

Przeczytaj

Geneza konstytucji

Po zwycięskiej wojnie o niepodległość Amerykanie uświadomili sobie słabość kolonii (a potem stanów). Wynikała ona z tego, że każdy region funkcjonował odrębnie, a przez to nie był w stanie samodzielnie oprzeć się ani potędze brytyjskiej, ani hiszpańskiej.

Stany różniły się między sobą. Funkcjonowanie północnych opierało się na handlu i mieszczaństwie, a gospodarka południowych związana była z rolnictwem i niewolnictwem. Każdy z nich prowadził odrębną politykę gospodarczą, finansową oraz celną. Zamożne warstwy stanów północnych, składające się głównie z bogatego mieszczaństwa, dążyły do jak najściślejszej unii, ponieważ chciały zapewnić sobie potencjalny rynek zbytu. Z kolei rzemieślnicy i chłopcy woleliby większą autonomię, bo łatwiej byłoby im dbać o własne interesy na forum stanowym. Na południu zaś z dystansem patrzono na pomysł silnej centralizacji i ścisłej unii.

W 1781 r. weszły w życie Artykuły konfederacji i wieczystej unii, uchwalone w 1777 r., których ratyfikacja przez wszystkie 13 stanów zajęła cztery lata. Na ich podstawie Stany Zjednoczone stały się konfederacją suwerennych państw o charakterze unii wieczystej. Do prerogatyw władzy centralnej – Kongresu – należały:

- polityka zagraniczna, w tym mianowanie ambasadorów;
- polityka pieniężna oparta na wspólnym skarbcu i walucie;
- polityka wojskowa: stany zapewniały właściwą liczbę wojskowych i mianowały oficerów do stopnia pułkownika;
- organizacja marynarki wojennej;
- organizacja poczty;

- relacje z Indianami zamieszkującymi różne stany.

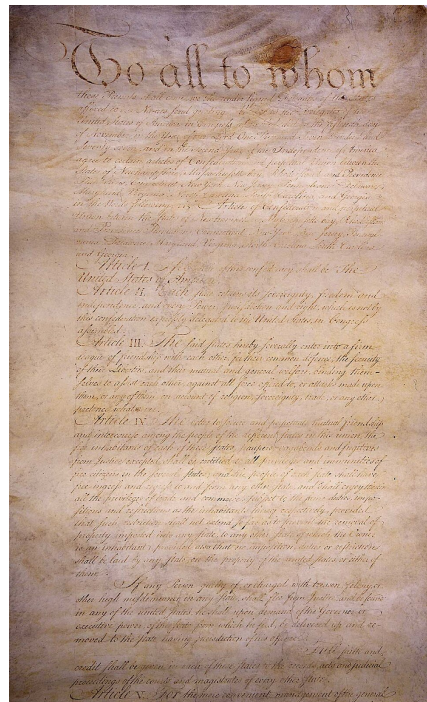
Każdy ze stanów zachowywał suwerenność i niezależność, własne sądownictwo oraz prawa, które nie zostały przekazane unii.

Artykuły konfederacji w zetknięciu z rzeczywistością były jednak nieskuteczne ze względu na słabość władzy centralnej.

Rozpoczęto więc prace nad nową [konstytucją](#). Federalna konwencja

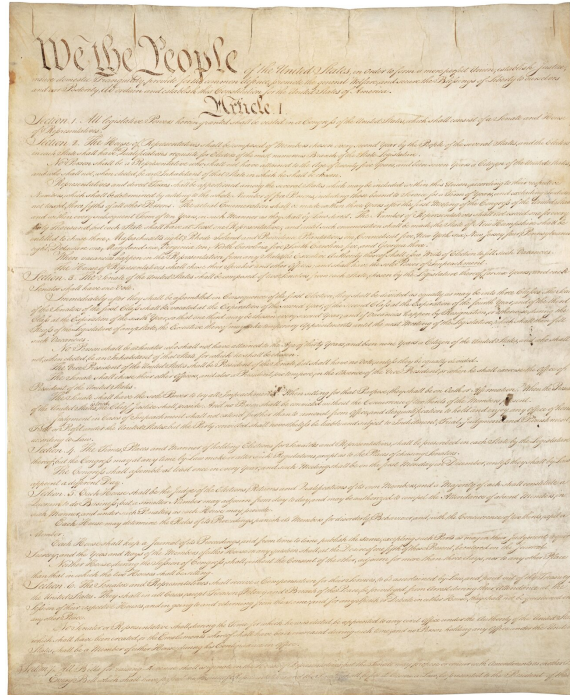
konstytucyjna, zebrana w Filadelfii, za podstawowe zadanie przyjęła określenie podstaw ustroju nowego państwa. Pracom przewodniczył George Washington. Udział w nich wzięło 55 przedstawicieli stanów, ale ostateczny dokument podpisało 39 spośród 42 obecnych. 13 delegatów na znak protestu opuściło obrady przed ich zakończeniem. W czasie prac widoczne były spory między federalistami i antyfederalistami. Pierwotny projekt przygotował prawnik [James Madison](#) ze stanu Wirginia (federalista). Ostatecznie jednak doszło do kompromisu, według którego wszystkie stany były reprezentowane przez jednakową liczbę przedstawicieli w senacie, natomiast w Izbie Reprezentantów liczba członków miała zależeć od liczby mieszkańców danego stanu.

Konstytucję ostatecznie uchwalono **17 września 1787 r.**, a weszła w życie po zatwierdzeniu przez wszystkie stany **4 marca 1789 r.**

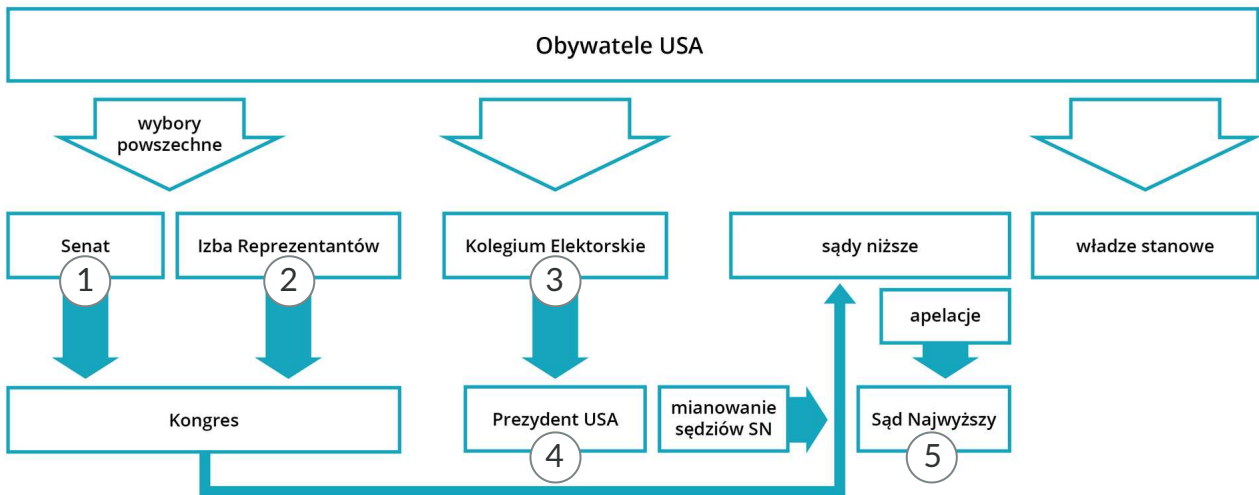
Pierwsza strona *Artykułów konfederacji i wieczystej unii*

Źródło: domena publiczna.

Pierwsza strona oryginalnego dokumentu Konstytucji Stanów Zjednoczonych
Źródło: domena publiczna.

Podział władzy w Stanach Zjednoczonych Ameryki według tekstu konstytucji

Nie można zostać senatorem, nie mając ukończonych trzydziestu lat, nie będąc obywatelem Stanów Zjednoczonych ani w czasie wyborów mieszkańcem tego stanu, w którym się kandyduje.

2

Izba Reprezentantów

Nie można zostać członkiem Izby Reprezentantów, nie mając ukończonych lat dwudziestu pięciu, nie będąc obywatelem Stanów Zjednoczonych od lat siedmiu ani w czasie wyborów mieszkańcem tego stanu, w którym się kandyduje.

3

Kolegium Elektorskie

Każdy stan wyznacza w trybie określonym przez swoje ciało ustawodawcze odpowiednią liczbę elektorów. Liczba ta odpowiada przysługującej temu stanowi w Kongresie ogólnej liczbie senatorów i członków Izby Reprezentantów. Nie może być jednak wyznaczony na elektora senator, członek Izby Reprezentantów ani żadna osoba sprawująca honorowo lub odpłatnie urząd w służbie Stanów Zjednoczonych.

4

Prezydent

Nikt nie może zostać wybrany na urząd prezydenta, nie będąc obywatelem Stanów Zjednoczonych od urodzenia albo w czasie uchwalania niniejszej konstytucji. Wybrana na ten urząd może być tylko osoba, która ma ukończone trzydzieści pięć lat i zamieszkuje w Stanach Zjednoczonych od lat czternastu.

5

Sąd Najwyższy

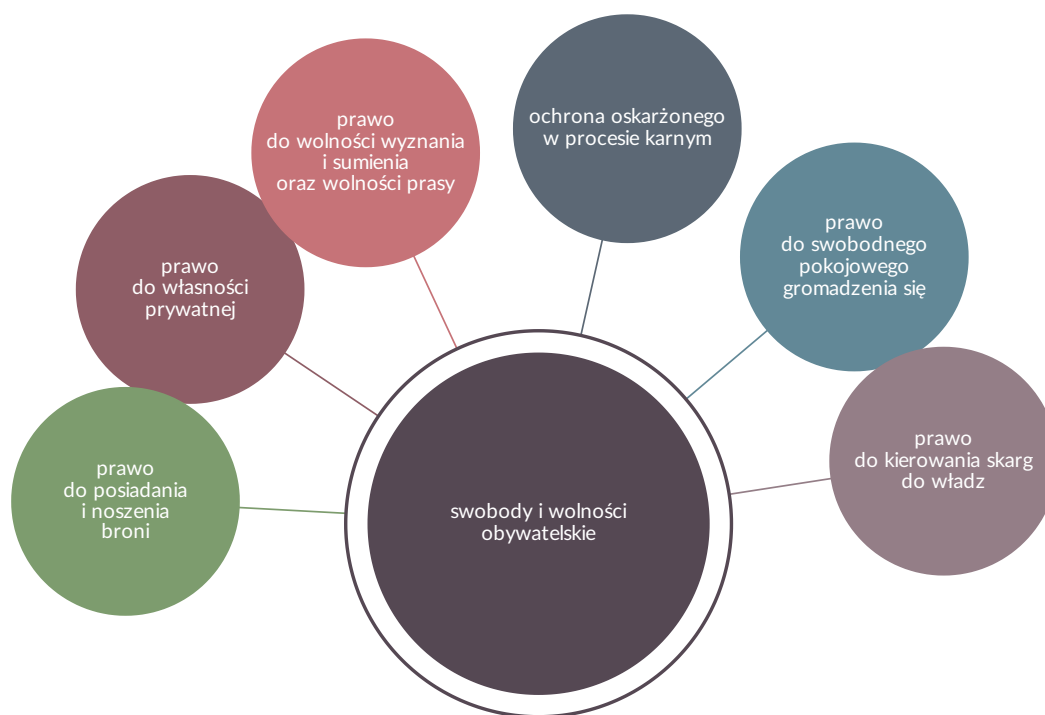
Władzę sądową Stanów Zjednoczonych sprawuje jeden Sąd Najwyższy oraz takie sądy niższe, jakie z biegiem czasu Kongres ustanowi i utworzy. Sędziowie zarówno Sądu Najwyższego, jak i niższych sądów pozostają na swym urzędzie, dopóki sprawują go nienagannie. Za swoją służbę otrzymują w określonych terminach uposażenie, które nie może być obniżone, dopóki pełnią swój urząd.

Oprac. na podst. *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, tłum. Andrzej Pułło, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Poprawki do konstytucji

Od momentu uchwalenia Konstytucji Stanów Zjednoczonych wprowadzono do niej 27 [poprawek](#), w tym pierwszych 10 już w roku 1789 jako Kartę praw Stanów Zjednoczonych. Co ciekawe, ostatnia, 27. poprawka była zaproponowana razem z pierwszymi 10 w roku 1789, ale jej ratyfikacja trwała ponad 200 lat i dlatego weszła w życie dopiero 7 maja 1992 r. W Karcie praw Stanów Zjednoczonych zagwarantowano obywatelom swobody i wolności obywatelskie.

Obszary, których dotyczy Karta praw

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Jedną z ważniejszych poprawek jest poprawka nr 12, która weszła w życie w 1804 r., a dotyczy zmiany wyboru władzy wykonawczej przez Kolegium Elektorskie. Wcześniej wiceprezydentem zostawała osoba, która podczas głosowania otrzymała drugi wynik. Problem polegał na tym, że mogła to być osoba o innych poglądach politycznych niż

prezydent, co mogło utrudniać współpracę. Od 1804 r. wiceprezydent jest wybierany w osobnym głosowaniu.

Słownik

konstytucja

akt prawny zwany też ustawą zasadniczą, zazwyczaj najważniejszy w systemie prawnym danego państwa, określający zasady, według których państwo ma funkcjonować, jego organizację oraz kompetencje najważniejszych organów państwowych; zwykle konstytucja jest uchwalana przez organ powołany do sprawowania władzy ustawodawczej lub specjalnie do jej przygotowania, ale wolę jej przyjęcia muszą wyrazić także obywatele danego kraju bezpośrednio (np. w Polsce w referendum) lub pośrednio (w przypadku USA ratyfikowana była przez specjalne konwencje w każdym z 13 stanów)

poprawki do Konstytucji Stanów Zjednoczonych

lista poprawek prawnych wprowadzonych od czasu ratyfikacji oryginalnej Konstytucji Stanów Zjednoczonych do dziś; zawiera 27 poprawek, z których pierwszych 10 tworzy Kartę praw Stanów Zjednoczonych

Beniamin Franklin

żył w latach 1706–1790; jeden z ojców narodu amerykańskiego; z zawodu drukarz; polityk, jeden z twórców Konstytucji USA i jej sygnatariusz

James Madison

żył w latach 1751–1836; polityk, jeden z prezydentów USA; autor pierwotnego tekstu Konstytucji USA, potem jej sygnatariusz

George Washington

żył w latach 1732–1799; jeden z ojców narodu amerykańskiego; pierwszy prezydent Stanów Zjednoczonych, jeden z twórców Konstytucji USA i jej sygnatariusz

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z treścią audiobooka i wykonaj ćwiczenie.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PypdBQ64E>

Konstytucja Stanów Zjednoczonych – druga, a jednak pierwsza

Konstytucja Stanów Zjednoczonych, patrząc chronologicznie, wcale nie była pierwszą na świecie. Przed nią pojawiła się Konstytucja Korsyki, uchwalona w 1755 roku. Konstytucja amerykańska nazywana jest jednak pierwszą, ponieważ jej poprzedniczka była bardzo krótka i niepełna. Ustawę zasadniczą Stanów Zjednoczonych uchwalono 17 września 1787 roku, a weszła w życie po zatwierdzeniu przez wszystkie stany 4 marca 1789 roku.

Konstytucja Stanów Zjednoczonych jest aktem bardzo ogólnym, normującym jedynie zasady ustroju państwa. To również konstytucja sztywna, ponieważ tryb jej zmiany jest bardzo trudny: wniosek musi złożyć minimum $\frac{2}{3}$ członków obu izb Kongresu USA lub specjalna konwencja zwołana jedynie dla zaproponowania poprawek przez Kongres na wniosek $\frac{2}{3}$ stanów. Następnie uchwalone poprawki zatwierdza $\frac{3}{4}$ stanowych ciał ustawodawczych lub stanowe konwencje ratyfikacyjne w okresie maksymalnie 2 lat.

Cechą charakterystyczną Konstytucji Stanów Zjednoczonych jest dokładny podział kompetencji między władze centralne i stanowe.

Konstytucja składa się jedynie z siedmiu artykułów poprzedzonych preambułą.

Tekst preambuły jest powszechnie znany, nie tylko w Stanach Zjednoczonych, ale też w innych krajach świata – i często cytowany:

„My, naród Stanów Zjednoczonych, pragnąc udoskonalić Unię, ustanowić sprawiedliwość, zabezpieczyć spokój w kraju, zapewnić wspólną obronę, podnieść ogólny dobrobyt oraz utrzymać dla nas samych i naszego potomstwa

dobrodziejstwa wolności, wprowadzamy i ustanawiamy dla Stanów Zjednoczonych Ameryki niniejszą konstytucję”.

Co zapisali w konstytucji jej twórcy?

W artykule 1 odniesiono się do władzy ustawodawczej. Władzę tę powierzono Kongresowi składającemu się z dwóch izb: Senatu i Izby Reprezentantów. Opisano też dokładnie sposób wyboru członków Kongresu oraz określono procedury legislacyjne. W Senacie każdy ze stanów miał dwóch przedstawicieli, natomiast w Izbie Reprezentantów liczba mandatów zależała od liczby ludności danego stanu.

Artykuł 2 dotyczy władzy wykonawczej. Została ona przyznana prezydentowi wybieranemu co cztery lata, jednak nie w wyborach powszechnych, a pośrednio – przez kolegium elektorskie. W artykule opisano także prerogatywy głowy państwa oraz umieszczono tekst przysięgi, jaką składa, obejmując urząd. Wprowadzono urząd wiceprezydenta, który miał kierować pracami Senatu jako jego przewodniczący oraz obejmować urząd prezydenta po jego śmierci, rezygnacji lub ubezwłasnowolnieniu. Ponadto przedstawiono dokładnie procedurę impeachmentu.

Artykuł 3 poświęcono władzy sądowniczej. Władzę sądową stanowi Sąd Najwyższy oraz inne sądy, które powoła do życia Kongres. Wprowadza także pojęcie zdrady przeciwko Stanom Zjednoczonym i kary za nią wyznaczanej przez Kongres.

W 4 artykule mowa jest o relacjach między władzami centralnymi i stanowymi oraz między samymi stanami. Nakazuje stanom uznawanie wyroków sądowych i dokumentów innych stanów, zabrania dyskryminacji oraz opisuje procedurę ekstradycji pomiędzy stanami. Pozwala też Kongresowi regulować tę współpracę.

Artykuł 5 ustanawia procedurę nanoszenia poprawek do Konstytucji Stanów Zjednoczonych.

Artykuł 6 stwierdza, że konstytucja jest najwyższym aktem prawnym w Stanach Zjednoczonych. Każdy z senatorów, członków Izby Reprezentantów oraz członkowie wszelkich władz stanowych są zobowiązani złożyć przysięgę lub ślubowanie, że będą strzec konstytucji.

Ostatni, 7 artykuł opisuje ratyfikację konstytucji, do której potrzebna była zgoda 9 z 13 stanów.

Konstytucja Stanów Zjednoczonych nawiązuje ideami do epoki wczesnego oświecenia, a szczególnie widać w niej wpływ myśli Johna Locke'a. Jest to konstytucja, która nadal obowiązuje z 27 poprawkami.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Oceń znaczenie Konstytucji USA dla rozwoju demokracji w Ameryce i na świecie.

Ćwiczenie 2

Oceń, czy Konstytucja Stanów Zjednoczonych wymaga zaktualizowania. Swoje zdanie uzasadnij minimum dwoma argumentami.

Ćwiczenie 3

Spróbuj porównać Konstytucję Stanów Zjednoczonych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. Wskaż podobieństwa i różnice.

podobieństwa

różnice

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz datę uchwalenia Konstytucji Stanów Zjednoczonych.

17 września 1777 r.

17 września 1787 r.

17 października 1777 r.

17 października 1787 r.

Ćwiczenie 2

Wskaż osoby, które były sygnatariuszami Konstytucji Stanów Zjednoczonych.

Franklin Delano Roosevelt

George Washington

Richard Nixon

Benjamin Franklin

Ćwiczenie 3

Zaznacz, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Konstytucja USA jest przykładem konstytucji sztywnej.	☐	☐
W Konstytucji USA są ściśle określone zasady pracy sądów.	☐	☐
Prezydent USA ma prawo mianowania sędziów Sądu Najwyższego.	☐	☐
Każdy ze stanów ma w senacie trzech przedstawicieli.	☐	☐

Ćwiczenie 4

Prezydent USA jest wybierany przez . Liczba odpowiada ogólnej liczbie i członków .

Aby zostać prezydentem USA, należy mieć ukończone , być Stanów Zjednoczonych oraz zamieszkiwać na terenie Stanów Zjednoczonych od co najmniej .

Kadencja głowy państwa trwa .

- 35 lat
- głosów
- 4 lata
- 6 lat
- naród w głosowaniu powszechnym
- senatorów
- Zgromadzenia Narodowego
- Kolegium Elektorskie
- 40 lat
- 20 lat
- bezpośrednio
- obywatelem
- senatorem
- 14 lat
- pośrednio
- elektorów
- Izby Reprezentantów

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki

Poprawka XX

§ 1. Kadencja prezydenta i wiceprezydenta upływa w południe dnia 20 stycznia, a kadencja senatorów i członków Izby Reprezentantów w południe 3 stycznia tego roku, w którym kadencja upłynęłaby, gdyby niniejszy artykuł nie został przyjęty; w powyższych terminach rozpoczyna się następną kadencja.

§ 2. Kongres zbiera się co najmniej raz do roku, a pierwsze posiedzenie rozpoczyna się w południe dnia 3 stycznia, chyba że ustawa określi inny dzień.

§ 3. Jeżeli w czasie, wyznaczonym jako początek kadencji prezydenta, prezydent-elekt już nie żył, wówczas prezydentem zostałby wiceprezydent-elekt. Jeżeli prezydent nie został wybrany przed terminem wyznaczonym jako początek jego kadencji, albo jeżeli prezydent-elekt nie odpowiadał wymogom przepisanych dla prezydenta, wówczas obowiązki jego przejmuje wiceprezydent-elekt do czasu ustalenia prezydenta, odpowiadającego tym wymogom. Kongres może w drodze ustawy określić, kto i w jakim trybie obrany przejmuje obowiązki prezydenta, w razie gdy ani prezydent-elekt, ani wiceprezydent-elekt nie odpowiada przepisanych wymogom. Osoba ta pełni wówczas obowiązki, dopóki nie zostanie ustalony prezydent lub wiceprezydent, odpowiadający przepisanych wymogom.

§ 4. Kongres może w drodze ustawy określić zasady postępowania w wypadkach, gdy prawo wyboru prezydenta przechodzi na Izbę

Reprezentantów, a jedna z osób, spośród których ma się dokonać wyboru, zmarła, oraz gdy prawo wyboru wiceprezydenta przechodzi na Senat, a jedna z osób, spośród których ma się dokonać wyboru, zmarła.

Źródło: *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, tłum. Andrzej Pułło, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Zaznacz, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Kadencja członka Izby Reprezentantów rozpoczyna się w południe 3 stycznia roku, w którym upływa kadencja prezydenta Stanów Zjednoczonych.	☐	☐
Gdyby osoby wybrane na stanowiska prezydenta i wiceprezydenta Stanów Zjednoczonych nie spełniały określonych w konstytucji wymogów, to kongres decyduje, kto i w jakim trybie obrany przejmuje obowiązki prezydenta.	☐	☐
Kongres zbiera się minimum dwa razy w roku.	☐	☐
Prawo wyboru wiceprezydenta może przejść, w określonych wypadkach, na senat.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Kuba Gąsiorowski

Konstytucja USA: czego Ameryka może nauczyć innych

James Madison, główny twórca konstytucji, planował, że władze ponadstanowe (a nie federalne, pierwotnie USA wcale nie miały być państwem federalnym) będą stanowiły zaporę przed działalnością zgromadzeń stanowych, na których dochodziło do nadużyć demokracji. Kongres miał posiadać prawo do unieważniania ustaw stanowych (obecnie nie ma takich uprawnień).

Przed nadużywaniem rządów większości w obrębie władz ponadstanowych miała chronić skomplikowana drabina. Gdyby Izba Reprezentantów (pierwsza izba Kongresu) przyjęła złe prawo, miało być zatrzymywane w Senacie. Gdyby zaś i Senat przyjął nieodpowiednią ustawę, tamę powinien postawić prezydent poprzez swoje weto. W finalnej wersji konstytucji USA sprawy zostały poukładane trochę inaczej.

Źródło: Kuba Gąsiorowski, *Konstytucja USA: czego Ameryka może nauczyć innych*, 13.08.2017 r., dostępny w internecie: rp.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Wskaż różnice między planowanym a uchwalonym tekstem Konstytucji USA.

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” **Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki**

My, naród Stanów Zjednoczonych, pragnąc udoskonalić Unię, ustanowić sprawiedliwość, zabezpieczyć spokój w kraju, zapewnić wspólną obronę, podnieść ogólny dobrobyt oraz utrzymać dla nas samych i naszego potomstwa dobrodziejstwa wolności, wprowadzamy i ustanawiamy dla Stanów Zjednoczonych Ameryki niniejszą konstytucję.

Źródło: *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, tłum. Andrzej Pułło, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Wskaż, kto jest suwerenem władzy w USA.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki

Artykuł II

§1. Władzę wykonawczą sprawuje prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki. Urząd swój pełni przez okres lat czterech, a wybierany jest wraz z obieranym na ten sam okres wiceprezydentem w następujący sposób.

Każdy stan wyznacza w trybie określonym przez swoje ciało ustawodawcze odpowiednią liczbę elektorów. Liczba ta odpowiada przysługującej temu stanowi w Kongresie ogólnej liczbie senatorów i członków Izby Reprezentantów. Nie może być jednak wyznaczony na elektora senator, członek Izby Reprezentantów ani żadna osoba sprawująca honorowo lub odpłatnie urząd w służbie Stanów Zjednoczonych.

Źródło: *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, tłum. Andrzej Pułło, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

” Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki

Poprawka XXIII

§1. Okręg, będący siedzibą naczelnych władz Stanów Zjednoczonych, wyznacza w trybie określonym przez Kongres elektorów prezydenta i wiceprezydenta w liczbie odpowiadającej liczbie senatorów i członków Izby Reprezentantów, do której okręg byłby uprawniony, gdyby był stanem; nie może to być jednak liczba większa od przypadającej stanowi o najmniejszej liczbie mieszkańców. Elektorzy ci uzupełniają elektorów wyznaczonych przez stany; przy wyborze prezydenta i wiceprezydenta działają tak, jakby zostali wyznaczeni

przez stan, a zbierając się w okręgu wykonują te obowiązki, które zostały określone przez dwunasty artykuł poprawek.

§ 2. Kongres uprawniony jest zapewnić przez odpowiednie ustawodawstwo wykonanie niniejszego artykułu.

Źródło: *Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki*, tłum. Andrzej Pułło, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Wyjaśnij, co zmieniła w Kolegium Elektorskim 23. poprawka do Konstytucji USA.

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Trwałość i zmiana – Konstytucja Stanów Zjednoczonych

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

VIII. Modele sprawowania władzy.

Uczeń:

5) charakteryzuje systemy ze szczególną rolą prezydenta – klasyczny prezydencki (na przykładzie Stanów Zjednoczonych Ameryki) i semiprezydencki / parlamentarno-prezydencki (na przykładzie Republiki Francuskiej); wykazuje, że elementy drugiego z tych systemów obowiązują w Rzeczypospolitej Polskiej.

X. Kontrola władzy.

Uczeń:

11) charakteryzuje przedmiot i zakres odpowiedzialności konstytucyjnej; przedstawia procedury egzekwowania tej odpowiedzialności w Rzeczypospolitej Polskiej i Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- przedstawia genezę Konstytucji USA;
- omawia główne postanowienia Konstytucji USA;
- ocenia znaczenie Konstytucji USA.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- debata „za i przeciw”;
- dyskusja.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Podanie tematu i celów zajęć.
2. Uczniowie rozmawiają na temat początków Stanów Zjednoczonych. Przypominają sobie najważniejsze wydarzenia i osoby związane z powstaniem USA. Na koniec wybrana osoba podsumowuje rozmowę.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie zapoznają się z genezą Konstytucji Stanów Zjednoczonych (treść lekcji). Następnie zapoznają się z audiobookiem.
2. Uczniowie krótko omawiają najważniejsze postanowienia Konstytucji Stanów Zjednoczonych, zwracając szczególną uwagę na podział władz i rolę prezydenta. Mogą przy tym przeanalizować wybrany artykuł Konstytucji USA. Na koniec wybrana osoba podsumowuje rozmowę.
3. Na podstawie powyższych informacji klasa dzieli się na kilkusobowe grupy, które dyskutują, oceniając znaczenie Konstytucji Stanów Zjednoczonych dla rozwoju demokracji. Swoje wnioski zapisują w ćwiczeniu 1 do multimedium.
4. Uczniowie dzielą się na dwie grupy, które przygotowują się do debaty na temat, czy Konstytucja USA wymaga zaktualizowania.
5. Następuje debata „za i przeciw”. Uczniowie siadają naprzeciwko siebie i dyskutują. Po zakończonej dyskusji nauczyciel pyta, czy ktoś chce zmienić grupę, i daje na to czas. Następnie wyznaczona osoba podsumowuje debatę.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia 1–4 z części „Sprawdź się”.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują pozostałe e-ćwiczenia.

Materiały pomocnicze:

Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki, libr.sejm.gov.pl.

Kuba Gąsiorowski, *Konstytucja USA: czego Ameryka może nauczyć innych*, rp.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą zapoznać się z audiobookiem w domu i przygotować prezentację porównującą konstytucje różnych krajów.